

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Maximiliani Sandaei E Societate Iesv Doctoris Theologi Architectura Christiana

Sandaeus, Maximilianus

Coloniæ Agrippinæ, 1653

5. Regula Architectonica Rectum & Distortum ostendit: haud secus Lex
Bonum & Malum demonstrat.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46065](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46065)

præsentes. Quare ab eodem Philosopho dicta est Lex,
Mens absque appetitu. Et à Marco Tullio sæpe definitur,
Recta ratio à Numine Deorum tracta, imperans honesta, & pro-
hibens contraria.

(a) Cic. lib. 1. de Leg. & Philip. 2.

A R T I C V L V S IV.

REGVLA ARCHITECTONICA

*Rectum & Distortum ostendit: haud secus Lex Bonum &
 Malum demonstrat.*

REGVLÆ Architectonicæ proprietas altera, prio-
 rem consequens, est, ut per eam in rebus aliis, qui-
 bus admoverur, rectitudo, aut pravitas. Rectum, & Re-
 gula, quæ rectissima esse debet, ut nomen suum tueatur,
 est iudex sui & obliqui. Quod docuit Aristoteles, & as-
 seruit S. Hieronymus: ille lib. 1. de anima, hic in cap. vi.
 ad Galatas. Et experitur quotidie Architectus, cui, si pa-
 rietis recto planoque Regulam suam applicet, æqualitas
 ejus innotescit: si distorto, prono, gibbero admoveatur,
 gibbus, ac pravitas deprehenditur & apparet. Idem fi-
 cit Lex in moralibus; nam est *justorum & injustorum distri-*
ctio: ut illâ describit M. Tullius. Et sanè, ducit Lex omnia
 in cognitionem recti, vel distorti, quod in ipsorum et
 operationibus, dictis factisque, quibus constat moralis
 fabrica. Ac primò quidem, ipse Architectus, aut operari-
 rius quilibet per Legem, ut per Regulam, agnoscit stru-
 cturæ suæ rectitudinem aut contrà depravationem. Si
 enim apud se constituerit *Ædificium spirituale in ani-*
ma erigere, & operi manum adhibuerit, jacturaque
 funda-

fundamento Timoris Domini, ac Humilitatis, & Fidei, parietes Spei erexerit; tum verò, Legem divinam & humanam ad se spectantem, suis factis dictis, cogitatis attentâ consideratione applicet, deprehēdet illicò, rectène, an secus fabrica assurrexerit: clarius, benè an malè sit operatus: profecerit-ne, an defecerit in virtutum studio, in honestate morum, in cultu pietatis, in vitæ totius moderatione.

Huc facit dogma Pauli Apostoli ad Romanos tertio, ubi, *Per Legem*, inquit, *cognitio peccati*. Loquitur de Legge Mosaica, quæ quatenus complectebatur moralem, judicialem & ceremonialem, induxit hominem in cognitionem peccati. Nam pars moralis, quæ continet præcepta Decalogi, cognitionem perfectam attulit eorum, quæ cognoscebantur antea lumine naturali non ita clarè. Pars ceremonialis, & judicialis manifestum fecerunt peccatum, quoniam aliqua præcipiendo, & alia prohibendo, effecerunt, ut essent peccata, quæ antequam Lex ferretur, peccata non erant: hinc notitia peccati. Longior est de hac ipsa re sermo Apostoli ad Romanos VII. ubi ad particularia descendit: *Peccatum non cognovi nisi per Legem: non concupiscentiam nisi Lex diceret: Non concupisces*. Hoc est, Lex Moïsi peccatum non est, sed index, iudex, & accusatrix peccati: quia peccati cognitionem induxit. Exempli causa: ante legem de non concupiscendo latam; homo appetitiones internas admittebat contra proximum, ignorans esse peccata; sed accedente lege, *Non concupisces*, intellexit homo, ne interne quidem licere concupiscere rem alienam. Ita doctissimi Interpretes, Tolerus, (a) Pererius, (b) Cornelius, (c)

POR-

(a) Tol. in cap. 7. ad Rom. Annot. 9. & 10. (b) Per diff. 9. in cap. 3. & diff. 7. in cap. 7. (c) Ad Rom. 3. & 7.

PORRO, ut Architecto ipsi, ita omnibus aliis Fabricam intuentibus, Lex, velut Regula, notitiam recti, distortivè ingenerat, ut illam, vel laudent, vel vituperent, & vel imitatione dignam, vel ludibrio judicent. Sed præ his, usui est Lex, velut Regula, Superioribus, ad cognoscendam rectitudinem structuræ in subditis, ut si distorta sint aliqua, corrigere ea studeant. Ad discernenda recta & obliqua tribus esse opus, dicit Sextus Empiricus: (a) nimirum, Artifice, Regula, & Applicatione regulæ. Idem contingit in gubernatione hominum. In ea Artificis, seu Architecti loco, est Consul, prætor, censor: in Ecclesia, Episcopus, Decanus, Parochus: in Ordine religioso Abbas, Præpositus, Rector, Generalis, Provincialis, Guardianus: Regulæ vicem præstat Lex, Ordinatio, Constitutio: Applicationem facit Superior, quando comparat Titium, aut Sempronium cum Lege, Ex ea deprehendit, quomodo Legem servaverit, id est, an prævera sit rectus; nam rectitudo hominis probi est observatio Legis.

(a) *Emp. lib. contra Leg. Cap. de Iudica. veri.*

ARTICVLVS V.

REGVLA ARCHITECTONICA

Corriguntur distorta: Lege emendantur vitiosa.

NOTITIA mali nisi dirigatur ad ejus extirpationem, curiositatis est, sæpe vitiosæ. Quid iuvat scire detortum esse parietem, nisi hac utaris notitia ad corrigendum errorem? Itaq; hoc est, siue proprietatis terarum, siue officium præcipuum Regulæ, ut per illam corrigantur